

Tradiční jídla ochutnáte na Turnerově chatě

Poslední mrazivé květnové noci jsou za námi a do terasy před chatou už se opírá sluníčko. V krámku naproti chatě už se zase točí naše originální zmrzlina s lesním ovocem.

Nabídka restaurace zaměřená na tradiční poctivá jídla z místních surovin si již loni získala pochvalu mnoha hostů. Při přípravě jídel zásadně nepoužíváme žádné průmyslově vyráběné polotovary. Dobrá úroda hub v šumavských leších loni na podzim nám poskytla dostatečnou zásobu základní suroviny naší proslulé hříbové polévky. Jako suvenýr

na památku si sušené houby mohou hosté koupit také v novém balení – ve skleněných hříbečcích. Maso pro naši kuchyni nakupujeme z Volarských jatek, zvěřinu si vozíme z Petrovic, uzeniny v naší nabídce pocházejí z Vimperka a ze Sušice. Lívanecový poléváme zahourem ze šumavských borůvek a snídaněové džemíky z lesního ovoce, které si ubytovaní hosté tak pochvalují, jsme začali nabízet i v různých velkých skleničkách jako suvenýr.

Nabízíme šest druhů točeného piva, včetně místních speciálů nepasterovaného piva Klostermann, Král Šumavy a tmavé osmnáčky z Kouta na Šumavě. Pro pamětníky máme Šumavské bylinné víno, pro světoběžníky třeba skotskou whisky Glen Turner! Pro děti a fidiče doporučujeme jablčnou šťávu ze Lhenic – letos poprvé také v lahvičkách s sebou!

Ve svém výběhu před chatou je jako každý rok od 1. května až do 28. října vydrýsek Miša a děti se mohou také potěšit a často i pomazlit s Matýskem – vydrou malou, původem z Asie (Aonyx cinerea), vychovanou na chatě od malého mláděta. Pohladit se rád nechá i budoucí představitel rysího mláďete – obrovitý zrzavý mainiský mývali kocour

Garfield, nebo některá z jeho chlupatých mladších kamarádů. Papoušek Koko a Pepíček se už ve svých klecích zase vyhřívají před chatou a mají rádi společnost. Ať už se hosté zastaví jen na chvíli, anebo pobudou déle, z Turnerovy chaty všichni odcházejí plni zážitků.

Všichni z Turnerovy chaty

Sobotní bezplatné prohlídky historického centra Klatov

Tak jako v loňských letech, i letos zve město Klatovy všechny návštěvníky Šumavy, aby se vydali na bezplatnou prohlídku historického centra a seznámili se s jeho dějinami a památkami. Toto bývalé královské město, známé jako „brána Šumavy“ nebo „město karafiátů“, patří bezesporu k nejatraktivnějším místům v česko-bavorském pohraničí.

Prohlídky Klatov probíhají každou sobotu v době letních prázdnin a jejich cílem je ukázat návštěvníkům atraktivním způsobem místa, která nebývají běžně přístupná, nebo v nich není k dispozici průvodcovská služba.

Prohlídka začíná filmem o historii města a jeho památkách, promítaným v prostorách bývalého dominikánského kláštera. Poté přejdou návštěvníci do go-

tického arciděkanského kostela, kde se seznámí s příběhem slavné klatovské Madony, dále uvidí Bílou věž a na náměstí bude pro ně otevřen i klenot barokního umění – jezuitský kostel s působivou iluzivní malbou kupole a hlavního oltáře.

Prohlídky začínají každou sobotu od 7. července do 8. září v 9.30 hodin u Čer-

né věže na náměstí. Prohlídka trvá asi 80 minut a koná se za každého počasí a při jakémkoli počtu účastníků.

Prohlídky organizuje za finanční podpory Města Klatovy místní profesionální průvodce Pavel Koura ve spolupráci s Úhlava o.p.s.

7. července do 8. září v 9.30 hodin u Čer-

Další info: www.prohlidky-klatov.cz

Seznamte se s paličkovanou krajkou v Prachaticích

Až na svých toulkách jižními Čechami navštívíte kouzelné renesanční město Prachatice nebo budete pobývat v jeho okolí, nezapomeňte navštívit oázu jemné paličkované krásy – Muzeum paličkované krajky v Poštovní ulici.

Muzeum je umístěno v pečlivě restaurovaném památkově chráněném domě z první poloviny 16. století. Při prohlídce se na chvíli přenesete z rušné současnosti do ticha renesančního objektu, potěšíte se pohledem na mistrovská díla krajkářek mnoha generací z Čech i celé Evropy a poodhalíte tajemství vzniku těchto skvostů.

Obdivovat můžete výsledky jemné, pečlivé a trpělivé práce krajkářek několika století, prohlédnete si materiály i po-

můcky, které se v jednotlivých místech používaly i používají, uvidíte, kde všude se s krajkou můžete setkat. V několika vitrinách jsou představeny české, moravské a slovenské kroje s aplikacemi z jedné či vícebarevné krajky, nebo z krajky kovové. Mimořádným exponátem je vzorník české vládkové krajky, který byl pro muzeum vytvořen na základě historic-

kých vzorů. Je to největší a nejkompletnější vzorník, jaký kdy vznikl, zahrnuje 135 vzorů a krajkářky na něm pracovaly 9 let. V části expozice, věnované soudobé tvorbě, jsou vystaveny paličkované šperky, oděvní i interiérové doplňky.

V prodejní galerii si můžete zakoupit paličkovány obrázky či šperk na památku nebo jako dárek pro své blízké, a je zde nabízeno i vše, co krajkářky potřebují pro svoji práci.

Na letní sezónu připravujeme tematické podvečery – „*Příběhy psané na herdlí*“.

Muzeum je otevřeno od dubna do října od 10 do 17 hodin, o prázdninách denně, ostatní měsíce je v pondělí zavřeno.

www.muzeumkrajky.maweb.eu

Na úpatí kopce, v obci Hojsova Stráž, se nachází Penzion Vyhlička, který je držitelem regionální značky *ŠUMAVA – originální produkt*® a na letní sezónu nabízí výhodné ubytování pro rodiny s dětmi. Akce se vztahuje na týdenní pobyt pro dva dospělé s polopenzí na pokoji s vlastním sociálním zařízením, v takovém případě mají dvě děti pobyt zcela zdarma. Těšíme se na vás!

www.penzion-vyhlička.cz

Koncert v kostele na Dobré Vodě

Klatovská skupina Zebedeus vystoupí v kostele svatého Vintře v Dobré Vodě u Hartmanic. Návštěvníci Šumavy budou mít v pátek 24. srpna od 19 hodin mimořádnou příležitost vidět kostel s jedinečným podsvícením skleněného oltáře.

toto nové, ale ve Vimperku i tradiční pivo, chutnalo. Rádi uvádíme, že chutnalo nejen hostům, ale i porotě na Jarní ceně českých sládků 2012, kde získalo 2. místo v kategorii speciálních polotmavých piv. Již 6. ročníku soutěže pořádané Českomoravským svazem minipivovarů, se letos zúčastnilo 56 minipivovarů s 209 pivy.

A co u nás najdete po létě? Již loni chutnalo první pšeničné pivo, a tak v pozdním létě a na podzim u nás najdete pšeničné svrchně kvašené pivo opět. Bude to Vimperské pšeničné 12°.

Jelikož se Šumavský pivovar obzvláště v letních měsících stává oblíbeným cílem návštěvníků Šumavy, kteří zde kromě dobrého piva a kuchyní mají možnost i účasti na prohlídce pivovaru s odborným výkladem, bude otevřací doba v červenci a srpnu rozšířena o úterky, tj. jediným zavíracím dnem bude během letních prázdnin pondělí.

Ivan Hojdar

Zeptejte se místních

Co se vařilo na Šumavě?

Smažené nudle

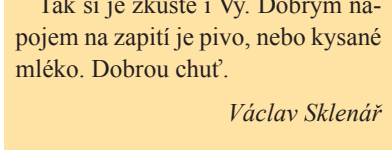
Karel Klostermann popisoval ve svých povídkách, jak si pochutnával na Horské Kvildě a i jinde na Šumavě na nudlích z rezné mouky smažených na smetaně. Dlouho mě byl tento recept divný, protože ho nikdo na Šumavě nedělal, ani ho neznal, tak jsem se rozhodl ho nějak uvařit.

Reznou mouku jsem nahradil polohrubou moukou a těsto jsem si připravil tak, jako se připravují domácí nudle nebo domácí fleky. Do kopečku mouky z jednoho hrnečku na prkénku jsem si udělal důlek, dovnitř jsem dal jedno vejce, osolil a vdlíčkovou připravil tužší těsto. Bochánek, který vznikl z mouky a vejce, jsem dal po propačování odpočinout asi na hodinu do lednice. Potom jsem ho rozválel na plát, tak jako když se dělají nudle, jenom jsem je nechal trochu silnější a nařezal jsem nudle asi dva centimetry široké pět centimetrů dlouhé. Ty jsem nechal na prkénku proschnout asi hodinu a potom jsem je uvařil v osolené vodě tak dlouho, dokud samy nevyplavaly.

Dlouho jsem nevěděl, jak je dřív mohli smažit na smetaně. Jde v podstatě o to, že sedláci vlastně sbírali tuk na smetaně, tak jsem je usmažil na rozpuštěném másle. Karel Klostermann píše, že musely být vláčné, pokud by se příliš upekly, tak už nebyly dobré. Proto jsem je pomalu smažil po obou stranách, až se na nich začaly dělat drobné hnědé fleky. V té době už byly hotové a chutnaly bezvadně. Ji se ještě teplé. Podle chuti je možné je posypat trochu solí, nebo se můžou podávat i s mákem, jak jsem se dozvěděl později. Jde o to, aby nudle byly vláčné a lehce křupavé. Pokud se pečou rychle, nebo se nechají přesmažit, tak jsou tvrdé a opravdu nejsou dobré.

Tak si je zkuste i Vy. Dobrým nápojem na zapítí je pivo, nebo kysané mléko. Dobrou chuť.

Václav Sklenář

Koncert v kostele na Dobré Vodě

Klatovská skupina Zebedeus vystoupí v kostele svatého Vintře v Dobré Vodě u Hartmanic. Návštěvníci Šumavy budou mít v pátek 24. srpna od 19 hodin mimořádnou příležitost vidět kostel s jedinečným podsvícením skleněného oltáře.

Koncert, během něhož zazní spirituály a jiné písně ve vícehlásých úpravách i písně z nového CD „Hvězdy nad pouští“ bude mít v těchto výjimečných prostorách jedinečnou atmosféru.

IC Hartmanice

Biosférická rezervace Šumava, proč ano

Už to jsou skoro čtyři roky, kdy jsme v našich novinách přinesli informaci o jedné dosud málo využívané možnosti, jak přispět k tomu, aby se nám na Šumavě dobře žilo a při tom našemu snažení se nám jaksi pod rukama nerozplynula její podstata.

Na Šumavě tedy máme biosférickou rezervaci. Kde se tu vlastně vzala a kdo a proč ji založil?

Původ musíme hledat v organizaci UNESCO – organizaci spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu, jež byla založena v roce 1945 jako bezprostřední reakce na hrůzy právě skončené světové války. Sídli v Paříži a aktuálně sdružuje 195 zemí. Jejím hlavním cílem je udržení mezinárodního míru rozvíjením spolupráce v oblasti výchovy, vědy a kultury a prosazování úcty k lidským právům a právnímu řádu. Angažuje se v oblasti vzdělání, přírodních věd, sociálních a humanitních vědách, kultuře a komunikaci a informacích.

V roce 1970 byl na generální konferenci UNESCO vyhlášen program obecně známý pod zkratkou MaB (*Man and the Biosphere / Člověk a biosféra*), v rámci něhož jsou po celém světě vyhlášovány biosférické rezervace. V současnosti je ve 114 zemích světa vyhlášeno 580 biosférických rezervací. Šumava, vyhlášená v roce 1990, je jednou ze šesti českých – Křivoklátsko (1977), Treboňsko (1977), Šumava (1990), Krkonoše (1992), Bílé Karpaty (1996) a Dolní Morava (2003). Každá z nich je v něčem jedinečná. Ta naše byla vyhlášena, aby ochránila lesy, jezera a řeky v typických podmínkách evropských středohor.

Biosférické rezervace usilují o naplnění tří hlavních funkcí – ochranu přírodní a kulturní rozmanitosti, sociálně, kulturně a přírodně udržitelný ekonomický rozvoj a logistickou podporu výzkumu, monitoringu, environmentální výchovy a vzdělávání.

Zvláště důležité je zapojení místních komunit a účast všech zainteresovaných v procesu plánování a péče o celé území.

Každá biosférická rezervace je rozdělena do tří hlavních zón. Jádrové zóny, jež je určena pro ochranu přírody, monitoring a nedestruktivní výzkum; ochranné zóny obklopující nebo přiléhající k jádrové zóně, jež je určena pro aktivity slučitelné se šetrnými ekologickými postupy a přechodové zóny, pro aktivity, kde lidé společně usilují o udržitelné užití přírodních zdrojů.

Abychom se dopátrali k nějakému možnému užtku z biosférické rezervace pro nás žijící na Šumavě nebo pro hosty, jež k nám zveme, zkusme se krátce zamyslet již nad samotným slovním spojením „*biosférická rezervace*“. Žijeme v divné době, kdy je všechno „eko“ a „bio“, firmy ve snaze vnutit nám práci ten svůj jedinečný produkt se předhánějí v představení sebe sama v co nejzelejší podobě (tzv. „*greenwashingu*“). Důsledkem je, že ztrácíme schopnost rozlišit, co je dobré a co nikoliv. Dobré pro nás, ale i pro naše okolí, prostředí, v němž trvale žijeme.

Představme si Zemi jako jablko a biosféru, prostor pro veškerý život na zemi, je něco jako její slupka. Ta se nám (přes všechna objektivní varování vědců i horlení mnoha populistických politiků, vezoucích se na módní vlně) zdá natolik pevná, samozřejmě a neotřesitelná, že dokud nezmizí voda v místním potoce a už nemůžeme chytat ryby, včely nepřiletí opylit stromy a sad bez jablek na podzim je tak prázdný anebo vitr potoků a řeky v typických podmínkách evropských středohor.

Druhé slovo v sousloví „rezervace“ navozuje snad ještě horší představy. Indiánskou rezervaci, objednání se u zubáře nebo, a to je asi nejhorší představa, území zvláštní ochrany přírody s režimem, jenž není každodennímu životu člověka příliš nakloněn. Chtěli byste dobrovolně žít v takovém území? Asi sotva. Je zřejmé, že tvůrci myšlenky biosférických rezervací se z dnešního pohledu příliš nepochopili. Nebo že by to byl pouze neobranný překlad?

Jak vzrůstal počet lidstva a jeho tlak na prostředí, bylo stále více zřejmé, že člověk v biosférických rezervacích hraje důležitou úlohu. Rolí šetrného hospodáře v krajině, rozumného uživatele přírodních statků i krajinotvůrce. Pro uchování přírodní rozmanitosti (biodiverzity) je

místní zemědělec nenahraditelný. Současný evropský systém ochrany přírodní rozmanitosti NATURA 2000 na tomto faktu zcela staví. Ale vraťme se k biosférické rezervaci a jejímu užtku pro dnešního člověka. Co má člověk z biosférické rezervace?

Nová omezení veškerá žádá, pakliže si je nestanovíme sami a dobrovolně pro ochranu našeho prostředí. Tato omezení jsou již dostatečná z titulu vyhlášených velkoplošných chráněných území národních parků a chráněných krajinných oblastí. A přínos? Doposud nebyl, pohříchu, zatím o nic větší. Státní instituce, jež jsou v České republice většinou „správci“, nemají přirozeně žádnou velkou motivaci pro rozvoj, v lepším případě jej umožňují, s cílem získat plusové body pro vlastní ochrannářské aktivity. Rozlišují mezi „tvrdým“ rozvojem a tím, jež uchovává, ale i zprostředkovává krajinu i pro další generace, jsou někdy komplikovaná a mohou bolet.

Pokusme se tedy o shrnutí pro a proti. Potenciál biosférické rezervace na Šumavě nebyl dosud příliš využit, proto se ve snaze o její oživení nově na koordinaci aktivit biosférické rezervace podílejí na základě dohody společně RRA Šumava a Správa NP a CHKO Šumava.

Ani sebelépe spravovaná biosférická rezervace však Šumavu sama o sobě nespasí. Na druhé straně dobře společně opečovávaná biosférická rezervace by měla přinést domácím obyvatelům záruku toho nejceněnějšího, co tady u nás máme, tj. kvalitního prostředí pro nás samé i naše potomky. Krajina nemůže být smršknuta na pouhý prostor pro budovatelské aktivity několika vyvolených, z nichž místní sbírají stejně jenom drobtí. Vlídlná krajina s nabídkou udržitelných aktivit přiláká hosty území mnohem jistější. Čím více se lidé stěhují do měst, tím častěji z nich utíkají, a proč ne právě k nám, nabídneme-li něco jiného, než čím žijí celý tyden, rok. Nabídka typických místních produktů a služeb je možná tím, proč by se k nám mohli vracet. Na projekty vybavení území, jež respektují místní krajinu, dobře slyší nejenom evropské fondy, ale vzhledem k patronaci UNESCO se otevírají další finanční možnosti. Biosférickým rezervacím patří budoucnost. Proč ne zrovna u nás na Šumavě?

*Vladimír Silovský
RRA Šumava*

Sňatek z rozumu

Od loňského července jsou za biosférickou rezervaci společně odpovědní Regionální rozvojová agentura Šumava a Správa národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava. Proč se stalo, že se státní instituce rozhodla přivzít ke společnému stolu někoho, kdo je tak nějak mimo strukturu?

O čem je národní park? I malé dítě ví, že hlavně o přírodě chráněné způsobem, jenž umožní uchování v její vlastní podobě, aby se nám neutopila v moři civilizace. A o čem je chráněná krajinná oblast? Jak praví již název, hlavně o krajině, utvářené odedávna lidskou činností, nesoucí si toto v sobě jako poselství. Poselství, jež by mělo být ucho-

váno a dále předáno. Nejsme poslední, kdo by jej chtěl spatřit, prožít.

Otevřeně si přiznáme, že chťit po uvedených institucích státu, aby nadšeně podporovaly rozvoj, je poněkud neložické. Mnohem spíše by mělo jít o to, jak dosáhnout souhlasu jmenovaných obhájci státních zájmů s aktivitami, jež se slučují s jejich posláním, než očekávat, že budou motorem rozvoje.

Podporu udržitelného rozvoje tedy hledáme jinde, u organizací podporujících podnikání na místní i regionální úrovni, ve strukturách mimo již zmíněné instituce ochrany přírody. Biosférická rezervace, třebaže je z pohledu zákona mnohem „slabší“ než národní park nebo chráněná krajinná oblast, nabízí hlavně prostředí pro hledání společných řešení ochrany přírody a rozvoje s tolik požadovaným nahlédem. Nahlédem, jehož se nám při zakopaných pozicích nějak nedostává. Snahou přeci nemůže být získat ve výsledku území, jež nabízí víceméně jeden stejný, standardně uplatňovaný kompromisní přístup bez ohledu na konkrétní místo a cíl. V biosférické rezervaci jde o co nejvyšší možné zachování jeho přírodní, ale stejně i kulturní rozmanitosti. Šumava je jeden celek, jeden živý organismus, byt' o tisíce podobách.

Biosférická rezervace Šumava

Ta krajina nás přitahuje! Cítíme to nějak všichni. My, kteří tu bydlíme i my, co sem jen jezdíme.

Kdoví, v čem to vězí!

Když jsem kdysi dávno maloval šumavskou krajinu jako ženu v rozličných polohách (obrazy neměly valný úspěch), uvědomil jsem si, že my, muži, můžeme podvědomě reagovat na ženskost tvarů terénu. Někdy jsem si tím vysvětloval mnohdy až žárli-vé střezení té “svě” Šumavy rozličnými partnery v jednání. Ale časem jsem

Rozlehlost prostoru

Myslím, že pocit velkého nezalidněného prostoru je významnou jedinečností. Ne, že by ve střední Evropě nebyly jiné pusté prostory. Ale přece jen, tady je ta pustota zvláštní. Je tu hodně lesa a les je pro většinu z nás bludiště. Jakási obrovská hala s mnoha sloupy, ve které jsou schované různé místnosti a zákoutí, mnohá z nich člověkem té-

Divoká příroda

Slovo divočina někoho žhaví do ruda. Na Šumavě přece není žádná divočina, je to prostě kulturní krajina, říkájí. A to je právě to úžasné na Šumavě, že je kulturní krajinou i divočinou zároveň. Že je tu nová divočina v opuštěné kulturní

krajině, ale také divočina pravá, člověkem skoro nedotčená.

Pohlédneme-li do historie, zjistíme, že Šumava byla kolonizována lidmi v několika přílivových vlnách, po kterých vždy následoval odliv. Po velké kolonizaci ve 13. století přišli husité s velkým vyhlazením pohraničí a zablo-

Opuštěné krajiny

Definovat opuštěnou krajinu není jednoduché, ale zřetelně cítit její přítomnost ano. Na fenomén opuštěné krajiny mne upozornili Moraváci, kteří zde mapovali hodnoty krajinného rázu. Lidmi opuštěná krajina může působit sentimentálně a smutně, může ale také vyvolávat úva-

měř nenavštěvovaná, ale také ta, kde se lidé setkávají. Je to jako setkání v galerii, kde přítomnost jiného člověka vybízí spíše k významnému pozdvižení obočí a pozdravu, než jen k anonymnímu minuty se.

Šumava je tak velká, že ačkoli po ní už 30 let poměrně intenzivně chodím, pořád jsou ještě místa, kde jsem nikdy nebyl. A pořád objevují nová místa, která mne fascinují!

hy nad pomijivostí naší vlastní existence a našeho díla. Rozhodně ale taková krajina nebývá nepřátelská a svádí, aby v ní člověk hledal stopy lidských činů a vciťoval se do myšlenek dávných tvůrců. Čím je taková krajina rozlehlejší, tím působivější jsou vjemy. Je-li dokonce vyvýšena nad okolí, získává její opuštěnost rozměr bohu blízké velebnosti...

Místo k bydlení

Co se na Šumavě potloukám, sleduji, jak šumaváci rádi upozorňují na to, jak těžké je na Šumavě bydlet. Všude je daleko, platy jsou nízké, o práci je nouze, zima je otravně dlouhá... Co na Šumavě bydlím, vidím, že tak to je, a že

městský člověk neřeší spoustu věcí, které musí řešit šumavák. Na druhou stranu mnozí, kteří tu bydlí už dlouho, by neměnili. Každému dává Šumava něco, co ho naplňuje a co potřebuje k životu. A často to není vůbec zaměstnání. Protože důvodů, pro které tady lidé bydlí, je tolik, co samotných lidí.

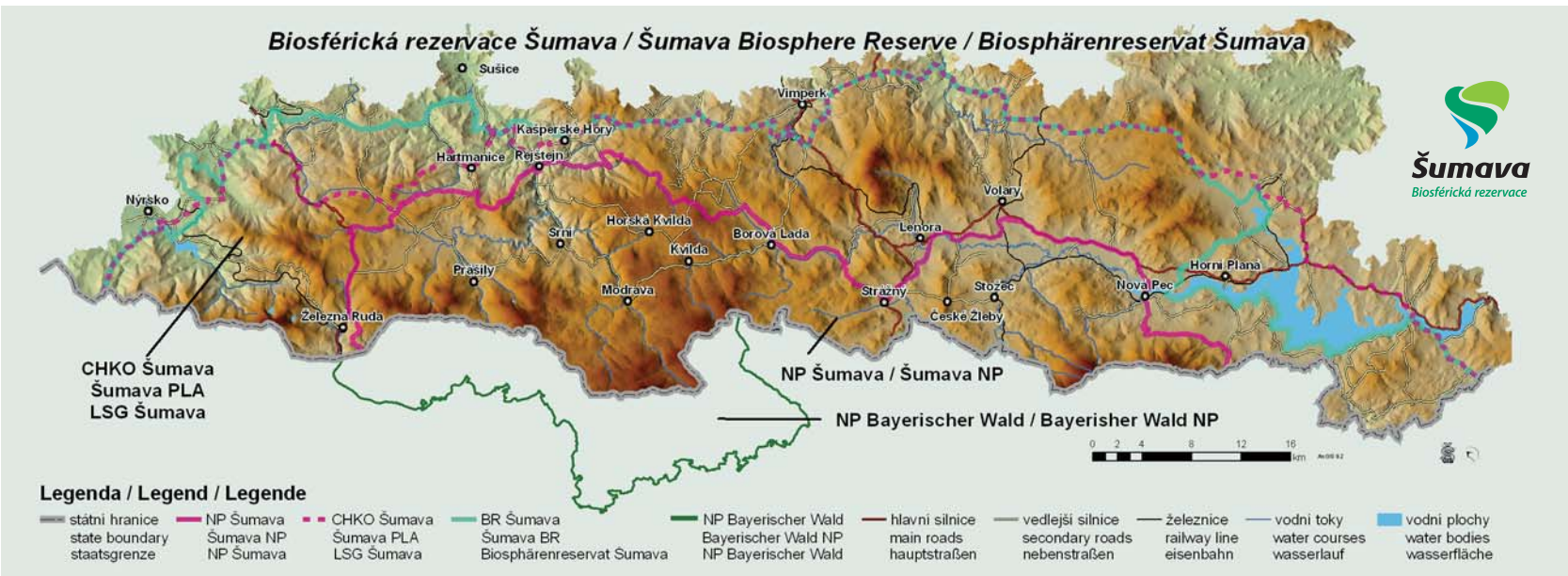

praví, že na Šumavě se již třikrát změnila pole v les... Proto na Šumavě nikdy nedošlo k úplnému potlačení divočiny, i když na přelomu 19. a 20. století kvůli nejmasivnějším lesním těžbám měla odsun obyvatelstva v polovině 20. století, zřízení hraničního pásma a vojenských újezdů. Legenda z 19. století

zaika obydlené a zároveň i divoké země. Stačí se zatoulat k prvnímu potoku za vesnicí, a už divočinu vdechujete celým tělem. Je tu to, co běžně nazýváme „border“, ale stačí se pozorně zaměřit a poznáte, že jste v místech, která příroda oživuje tak, jak by to člověk nikdy nedokázal...

Co možná ještě nevíte o Biosférické rezervaci Šumava?

- Hranice BR vymezují území pouze orientačně. Aby se lidé spolu bavili o věcech, jež je na Šumavě spojují a řešili je společně, není nutné být uvnitř BR. Aktuálně oslovujeme více než padesát obcí na Šumavě.
- Na oživení BR spolupracujeme s Jihočeskou univerzitou v rámci projektu Vitální krajina.
- Připravujeme internetové stránky www.br-sumava.cz.
- Nepřinášíme nic převratně nového, ale snažíme se navázat na vše pozitivní a dlouhodobě udržitelné, co již v území existuje.

Lesy známé i neznámé

Když mě jednou v lese potkal revírník, jak jsem tam počítal věk stromů na pařezech po pokácených stromech, divil se, proč to dělám. Vždyť máme lesnické mapy a lesní hospodářské plány a v nich je o věku lesa všechno. Jenže já je počítal proto, že jsem zjistil, že v těch plánech rozhodně všechno není.

Šumavské lesy sice vypadají jako kulturní smrčiny, ale nejméně z poloviny jimi nejsou. Může za to jednoduchý princip: stromy nerostou všechny stejně rychle. Mohou vedle sebe stát stromy naprosto odlišných dimenzí a stejného věku, nebo naopak, stromy stejných dimenzí, ale zásadně odlišného věku. A tak mne překvapilo, že v lesích, které dnes běžně kácíme, se stoletými smrky

odvážíme i dvoustleté. A že na pasekách po kácení přežijí malé pokroucené smrky vysoké jak člověk, mohou být i stoleté... A zahlobáme-li do historické literatury, zjistíme, že mnohé dnes dvoustleté stromy pocházejí z původních pralesů, anebo jsou potomky prvního lesa po pralesě. Jsou tedy pokračovateli dávných přírodních lesů, které ještě nesázela lidská ruka...

Duchové lesa

Karel Klostermann ještě na počátku 20. století vzpomínal na přírodní úkazy, které on jako dítě pamatoval, ale které už za jeho života ze Šumavy zmizely. Popisoval například bludná zele-ná světylka nad močály a na okrajích lesů. Mnohé z toho, co znal Klostermann, ze Šumavy zmizelo. Přesto tu něco zůstalo – a něco se vrátilo. Duchem lesa v rostlinné říši je například drobná orchidej sklenobýl bezlistý, který obývá smíšené a tmavé pralesovité porosty. Jiným takovým duchem je tetřev hlusec. Pták veřejně propíraný pro svoji přísnou ochranu, pták, kterého málokterý návštěvník Šumavy viděl na vlastní oči a přece neuvěřitelný feno-

mén jedinečnosti Šumavy. Vždyť právě tady dodnes přežila jediná životaschopná populace v Čechách! A to ještě před sto lety tetřev obýval všechny větší lesy střední Evropy... A najednou je Šumava pro něj cosi, jako Archa Noemova...

Mnozí duchové původního lesa se zase vrátili. Návratu rysů člověk pomohl, ale občasný výskyt vlka je čistě přírodní záležitostí. Začal se tu objevovat a hnízdit orel mořský, máme první záznamy výskytu orla skalního či jeřába popelavého, žije tu obrovitý los evropský a celou krajinu obsadil dřive zcela vyhynulý krkavec velký. Duchové lesa se tedy vrací.

Možná, že se brzo vrátí i bludná zele-ná světylka...

Naši souputníci

S lidmi přišlo zemědělství a lesnictví a hlavně se zemědělstvím nové druhy rostlin. Mnohé z nich jsou jedinečné. Například tmavě modrá klubka zvonečníku černého, kvetoucí v červnu na loukách, patří k druhu, který obývá ještě před 40 lety i v celém českém vnitrozemí. Ale tam už jsme tu nádhernou orchidej, libujících si na loukách, v mokřinách či světlých hájích. Ros-

tou tu, i když už jen vzácně, hořečky mnohotvaré české, podivné vratičky nebo citlivé vodní rostliny, jako například zdrojovka potoční nebo šidlatka jezerní... A možná, že jste si toho všimli také, na našich šumavských loukách je pořád ještě spousta motýlů. Tolik a takových druhů, jako tomu bývalo ještě před 40 lety i v celém českém vnitrozemí. Ale tam už jsme tu nádhernou orchidej, libujících si na loukách, v mokřinách či světlých hájích. Ros-

Staré chalupy

Venkovské poloroubenky jsou na Šumavě docela unikátní. Jsou to totiž skutočné křižence! V době vrcholné kolonizace v 18. století ležela Šumava na rozhraní dvou odlišných stavebních stylů. Od východu sem sahaly slovanské stálé uprostřed obytných místností, podkrovní bylo zastlane senem, takže izolovalo, okna byla malá a někdy se ani neotevírala, a v západní a severní části domu byla stáj a stodola, kde se na zachování tepla podílel dobytek. Zápraží bylo chráněno proti nečasům přesahem střechy, takže se pro polínka dřeva uskladněná kolem průčelí domu chodilo bez rizika promoknutí...

Mgr. Pavel Hubený